De SP fractie stelt voor dat:

1) het college een gemeentefunctionaris ‘Zutphens Energiepact’ aanstelt
2) de gemeentefunctionaris ‘Zutphens Energiepact’ het initiatief neemt tot het uiterlijk in juni 2023 oprichten van een samenwerkingsverband op basis van een ‘**Zutphens Energiepact**’, zoals omschreven in de toelichting van dit initiatiefvoorstel
3) de gemeente Zutphen, als haar bijdrage aan dit Zutphens Energiepact, in principe in maart 2024 start met de pilot ‘**Zon voor Allen**’, zoals omschreven in de toelichting van dit initiatiefvoorstel
4) het college ten behoeve de uitvoering van de pilot ‘Zon voor Allen’ in september 2023 met een projectplan en financieringsvoorstel naar de raad komt
5) het college samen met de raad, inwoners en partners uit het Zutphens Energiepact de uitvoering van het Zutphens Energiepact, inclusief de ‘Zon voor Allen’-pilot, in september 2024 evalueert
6) na evaluatie het voortbestaan van het Zutphens Energiepact en de uitvoering van het ‘Zon voor Allen’ plan als structureel beleid wordt opgenomen in de meerjarenbegroting 2025 - 2028
7) financiële dekking ten behoeve van de eerste uitvoering van bovenstaande besluitpunten (aanstelling gemeentefunctionaris, opstellen projectplan “ Zon voor Allen”), wordt eenmalig 120.000 euro onttrokken uit de reserve Energiecrisis en/of het begrotingsoverschot.

Inhoud

Met dit initiatiefvoorstel, neemt de gemeente het initiatief voor een Zutphens Energiepact, waarvan de deelnemers onder leiding van de gemeente acties zullen ondernemen om een rechtvaardige en eerlijke energietransistie te versnellen. Op die manier zorgen we voor directe en structurele hulp voor onze inwoners met financiële problemen door hoge energiekosten; versnellen we die energietransitie en realiseren we een Zutphense gemeenschap die daadwerkelijk samen lokaal naar energieneutraal gaat.

Toelichting

De klimaatcrisis toont zich in vele gedaanten: stijgende zeespiegel, droogte en wateroverlast, de stikstofcrisis, vluchtelingencrisis, stijgende energieprijzen. De kloof tussen arm en rijk wordt hierdoor steeds dieper en meer voelbaar; ook in onze gemeente. Daarom stelt het college terecht dat een rechtvaardige energietransistie noodzakelijk is.

De energierekening wordt voor veel mensen onbetaalbaar. In de afgelopen 5 jaar zijn de gas en elektriciteitsprijzen vervijfvoudigd. Het aantal mensen dat hierdoor in problemen komt zal steeds verder oplopen. Het is duidelijk dat dit niet tijdelijk is en dat een energietransistie pas rechtvaardig is als ook juist deze mensen structureel geholpen worden.

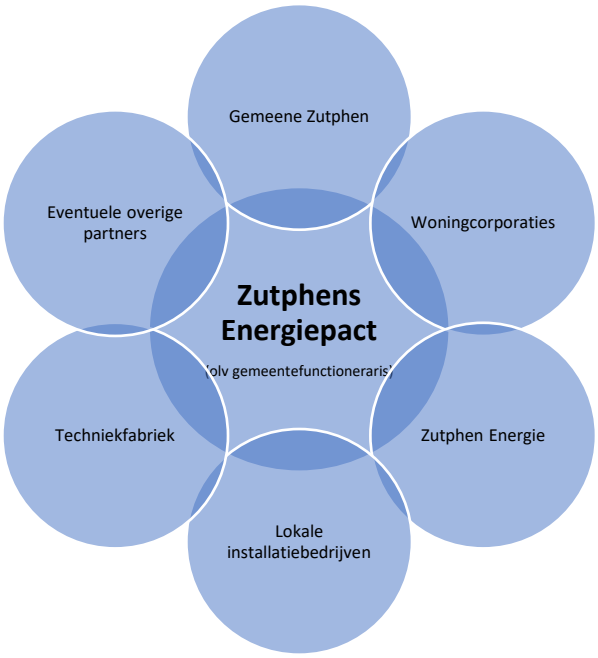
Er is in de gemeenteraad breed politiek draagvlak om in de context van een rechtvaardige energietransitie elk huis in de gemeente Zutphen te voorzien van zonnepanelen. Dat dit bij lange na nog niet zo is, komt doordat we hiervoor afhankelijk zijn van de bereidheid en het (financiële) vermogen van woningcorporaties, particuliere verhuurders, woningeigenaren en groene, lokale energiebedrijven. Maar zij kunnen onvoldoende actie ondernemen omdat ze niet over voldoende financiële middelen beschikken of omdat het niet tot hun doelstellingen behoort.

Terwijl de techniek voorhanden is, zijn we nog decennia verwijderd van een voltooide rechtvaardige energietransistie. We kunnen niet langer vertrouwen dat dit goed komt door alleen een steunend en stimulerend gemeentelijk beleid. Daarom is het aan de politiek om initiatief te nemen om samen te werken en daadwerkelijk verduurzamingsplannen te maken en uit te voeren.

Daarom heeft de SP fractie het initiatief genomen om dit voorstel te ontwikkelen. Het idee dat de gemeente zelf zonnepanelen gaat leggen op Zutphense daken, werd aangedragen door inwoners en is verder uitgedacht in overleg met deskundigen, partners en politieke partijen. Het voorstel houdt kortgezegd in dat de gemeente Zutphen een **Zutphens Energiepact** realiseert die onder verantwoordelijkheid en met aansturing van het college de taak heeft om een significante versnelling van een rechtvaardige energietransitie te realiseren. Onderdeel van dat Zutphens Energiepact is het kosteloos leggen van zonnepanelen op daken van inwoners.

Zutphens Energiepact

Het Zutphens Energiepact is een centraal en actief orgaan. Het is uitdrukkelijk geen vrijblijvende overlegclub, maar een samenwerkingsverband tussen in ieder geval woningcorporaties, installatiebedrijven in de energie- en verduurzamingssector, energiecoöperatie Zutphen Energie en de TechniekFabriek, dat zich ten doel stelt activiteiten te ontwikkelen om te zorgen voor versnelling van een rechtvaardige en eerlijke energietransitie in Zutphen.

Iedere deelnemer aan het pact draagt zijn steentje bij en helpt andere deelnemers bij het behalen van het doel. De voorzitter van het overleg is de gemeentefunctionaris 'Zutphens Energiepact'.

De rol van de gemeente is nieuw: zij gaat nu zelf concrete acties organiseren in plaats van partijen in de markt stimuleren en aanjagen. De acties van het Energie Pact betreffen onder andere het kosteloos leggen van zonnepanelen bij inwoners en het uitvoering geven aan het verduurzamen van zoveel mogelijk woningen door middel van isolatie en alternatieve energiebronnen, te beginnen in de buurten met gemiddeld de laagste inkomens.

De gemeentefunctionaris valt onder verantwoording van het college en het college legt verantwoording af aan de raad. Hierdoor wordt de volksvertegenwoordiging geïnformeerd. De gemeenteraad kan ook wensen en bedenkingen kenbaar maken aan het college, ten behoeve van de versnelling van een eerlijke energietransitie.

Zon voor Allen

Iedere deelnemer aan het Zutphens Energiepact heeft zijn eigen aandeel in het behalen van het doel. Zo kan een woningcorporatie met hulp van ZutphenEnergie woningen verduurzamen en isoleren, wat indien mogelijk, uitgevoerd kan worden door lokale aannemers.

Het aandeel van de gemeente Zutphen aan het Zutphens Energiepact, is naast initiator en voorzitter, de pilot **"Zon voor Allen":** in een buurt met +/- 600 woningen met gemiddeld lage inkomens worden binnen één jaar zonder kosten voor de inwoners door de gemeente op alle woningen voldoende zonnepanelen geplaatst om de bewoners in hun eigen elektrische energiebehoefte te voorzien, zodat de

energierekening structureel omlaag gaat. Het project wordt, net als vervolgprojecten in andere wijken, ontworpen in het Energie Pact, uitgevoerd door de betrokken installatiebedrijven en gefinancierd door de gemeente. Met deze pilot zorgt de gemeente Zutphen ervoor dat het Zutphens Energiepact niet het zoveelste overlegorgaan wordt, maar direct handelt.

Beoogd effect

Ervaring opdoen met samenwerken in het Zutphens Energiepact om de eerlijke energietransitie te versnellen

Het onder verantwoordelijkheid van de gemeente samenwerken in het Zutphens Energiepact om de eerlijke energietransitie te versnellen en het in dat verband leggen van zonnepanelen door de gemeente, is een nieuwe aanpak. De gemeente wordt van 'aanjager' nu ook 'mede-organisator'. Door deze aanpak krijgt de gemeente een heel andere positie in de energietransitie. Juist door te beginnen kunnen we leren. Het motto kan zijn: '*learning by doing*'.

Op de middellange termijn kunnen we opgedane ervaringen en zich voordoende problemen (zoals mogelijke overbelasting van het net) gebruiken bij de verdere ontwikkeling van een eerlijke energietransitie. Zo zou werk gemaakt kunnen worden van accu's in de buurt, waardoor opgewekte zonne-energie kan worden opgeslagen voor later gebruik. Op die manier voorkomen we overbelasting van het elektriciteitsnet als gevolg van de toename van het aantal zonnepanelen en zorgen we ervoor dat ook bij het afschaffen van de salderingsregeling inwoners nog steeds veel baat hebben bij de zonnepanelen.

De energierekening voor inwoners verlagen

Het aanstellen van een gemeentefunctionaris Zutphens Energiepact maakt het mogelijk op relatief korte termijn middels het Zutphens Energiepact te starten met het leggen van zonnepanelen om energierekeningen structureel te laten dalen en een serieuze stap te zetten naar schone energie. De pilot begint in een wijk waar veel mensen wonen met een laag inkomen, zodat we daar direct zorgen voor een lastenverlichting.

De overgang naar schone energie versnellen

Het Zutphens Energiepact kan door een integrale aanpak en intensieve samenwerking sneller werk maken van verduurzaming en creëren van schone energiebronnen. Met het plaatsen van zonnepanelen beperken we direct de uitstoot van broeikasgassen en stimuleren we duurzame energieopwekking en gebruik.

De eerste stap naar eigen energievoorziening en lokale samenwerking zetten

De samenwerking in het Zutphens Energiepact en uitvoering van het project "Zon voor Allen", is een eerste concrete stap naar "samen lokaal naar energieneutraal", het motto van Zutphen Energie, waarin de doelstellingen van de gemeente en onze lokale energie coöperatie identiek zijn.

Indien de raad daar te zijner tijd toe besluit kan de gemeente zich, in nauwe samenwerking met Zutphen Energie, op langere termijn ontwikkelen tot een energie-aanbieder, die ook andere warmte- en energiebronnen, zoals de warmtetransitie in buurten (warmtenet), windmolens en zonnevelden beheert, en goedkope en schone energie leveren aan elke inwoner die dat maar wil. Hierdoor hebben inwoners direct profijt van energie en warmtebronnen in lokaal beheer.

Argumenten

1 De energietransitie in de Zutphen gaat veel te traag en een gemeentefunctionaris zal dat proces versnellen

Een rechtvaardige en eerlijke energietransitie gaat veel te traag, ook in onze gemeente. We zijn in veel te grote mate afhankelijk andere partijen en van fossiele brandstoffen maken veel te weinig gebruik van alternatieve schone energiebronnen. Het door de gemeente lokaal in handen nemen van de energietransitie gaat een enorme versnelling geven aan onze lokale energietransitie.

2.1 Lokale samenwerking in een Zutphens Energiepact maakt het versnellen van een rechtvaardige en eerlijke energietransitie mogelijk

De overgang naar schone energie raakt aan verantwoordelijkheden en belangen van verschillende betrokkenen. Bijvoorbeeld: de gemeente kan alleen lokale installatiebedrijven vragen zonnepanelen te leggen op de daken van huurwoningen, als de verhuurder daarmee akkoord gaat. Een Zutphens Energiepact maakt het mogelijk over dit soort zaken afspraken te maken, zodat deelnemers gezamenlijk de verantwoordelijkheid kunnen nemen voor versnelling van de energietransitie.

2.2 Door lokale samenwerking in een Zutphens Energiepact betrekken we de hele lokale gemeenschap bij de overgang naar schone energie en het verlagen van de energierekening

Lokale betrokkenheid op initiatief van de gemeente stimuleert lokale binding en vertrouwen in de gemeente.

3 Met de pilot 'Zon voor Allen' biedt de gemeente Zutphen een directe en structurele oplossing voor de armoede die het gevolg is van de prijsstijging

Door inflatie en stijgende prijzen wordt voor veel inwoners van Zutphen de stijgende energierekening onbetaalbaar. Met deze structureel stijgende prijzen neemt armoede toe. Het plaatsen van zonnepanelen bij onze inwoners, te beginnen bij de wijken met de laagste inkomens, betekent een directe en structurele verlaging van de energierekening.

3.1 Met de pilot 'Zon voor Allen' bouwt de gemeente ervaring op ten behoeve van de uitvoering van het project in de rest van de stad

3.2 Met de pilot 'Zon voor Allen' zetten we een grote, concrete stap in de overgang naar schone energie

3.3 Met de pilot 'Zon voor Allen' zorgen we ervoor dat meer mensen kunnen aansluiten bij de overgang naar schone energie

Veel inwoners zijn op dit moment buitengesloten van verduurzaming. Dit kan zijn omdat ze een woning huren, en daardoor afhankelijk zijn van de verduurzamingsplannen van de verhuurder die om kostenbesparingsoverwegingen te weinig zonnepanelen legt bij een renovatie, of omdat ze wel in het bezit zijn van een eigen woning, maar simpelweg de verduurzaming niet kunnen betalen.

3.4 Met het 'Zon voor Allen'-plan sluiten we aan bij het coalitieakkoord over een rechtvaardige energietransitie, maar geven we daar een concrete en versnelde invulling aan.

In het coalitieakkoord staat dat een 'rechtvaardige energietransitie' belangrijk is. Middels het project 'Zon voor Allen' geven we hier een concrete invulling aan: door het opwekken van veel zonne-energie zorgen we voor groene en innovatieve energiebronnen voor iedereen, zodat de energietransitie rechtvaardig is.

4 In de raad leeft dat wens dat het college met hulp van deskundigen een projectplan, inclusief financieringsvoorstel, ontwikkelt

Het valt niet binnen de expertise van initiatief nemende fracties om een projectplan inclusief financiering ten behoeve van het project 'Zon voor Allen' te ontwikkelen. Daarom is het wenselijk dat deskundigen daar in opdracht van college voor zorgen.

5 Evaluatie van het Zutphens Energiepact en de uitvoering van de pilot 'Zon voor Allen' zijn noodzakelijk om lessen te kunnen trekken uit de opgedane ervaring

6 Om de urgente klimaatproblemen en armoedeproblemen op te lossen, moeten het Zutphens Energiepact en de uitvoering van project 'Zon voor Allen' als structureel beleid worden opgenomen in de meerjarenbegroting

7 De middelen voor uitvoering van dit initiatiefvoorstel moeten worden vrijgemaakt in de begroting

Kanttekeningen

- Om het leggen van zonnepanelen op daken van woningen te kunnen realiseren, is toestemming nodig van eigenaars, woningcorporaties, of eventueel Vereniging van Eigenaren. Via bijvoorbeeld een "recht van opstal" kunnen panelen eigendom blijven van de gemeente. Zonder een overeenkomst van recht van opstal, vervalt het eigendom van de panelen aan woningcorporaties, wat niet kan omdat het ongeoorloofde staatssteun is. De nauwe samenwerking in het **Zutphens Energiepact** kan dit oplossen. Woningcorporaties hebben er immers ook baat bij dat huurders niet in de schulden komen vanwege een onbetaalbare energierekening. Ook helpend voor en gezamenlijke aanpak kan zijn dat de verhuurdersheffing stopt en dat de overheid het isoleren van woningen met geld gaat stimuleren.

- Niet alle daken zijn geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen, bijvoorbeeld de daken van monumenten, beschermd stadsgezicht, oude dakconstructies of bijvoorbeeld daken die te weinig zonlicht vangen. Ook kunnen woningcorporaties niet toestaan dat de gemeente panelen gaat leggen. Om ook die bewoners, die juist vaak lage inkomens hebben, te voorzien van goedkope, dan wel gratis schone stroom kan een alternatief zijn dat de gemeente elders panelen koopt of plaatst; bijvoorbeeld op schoolgebouwen of bedrijfsgebouwen in die buurt.
- Het verwarmen van woningen en water en het koken gebeurt nu nog voornamelijk met gebruik van gas. Zonnepanelen wekken elektriciteit op. Er moet dus ook werk gemaakt worden van verduurzaming van woningen, waarbij de overstap gemaakt kan worden naar elektrisch verwarmen en koken of met hulp van zonnecollectoren. Ook hier is de samenwerking in het **Zutphens Energiepact** van doorslaggevend belang.
- ZutphenEnergie is een groene, coöperatieve en lokale energieleverancier en draagt veel meer bij aan de doelstelling van dit voorstel dan grote commerciële multinationals. Helaas is het in verband met het verbod op staatsteun onmogelijk een particuliere organisatie als ZE vanuit de gemeente van de financiële middelen te voorzien die nodig zijn voor de uitvoering van dit plan. Bovendien zal de ledenvergadering van ZutphenEnergie besluiten wat er met winst gebeurt in plaats van de gemeenteraad, die de gehele gemeenschap vertegenwoordigt.
- Lokaal bezit van energie en warmte en lokale zeggenschap hierover zal in onze huidige geliberaliseerde energiemarkt veel weerstand oproepen van de gevestigde marktpartijen. De gemeente moet zich hierop voorbereiden en mee omgaan. Daarom is het van belang om de stappen in het plan en de voortgang regelmatig te evalueren in de gemeenteraad om zo op een verantwoorde manier volgende stappen te kunnen zetten.

Risico's

- Mensen die zelf al zonnepanelen hebben gelegd kunnen in eerste instantie niet profiteren van het plan. In een latere fase zouden zij hun zonnepanelen voor een eerlijk tarief moeten kunnen doorverkopen aan de gemeente, zodat iedereen deel uit kan maken van de overgang naar schone, goedkope en democratische energie.
- Doordat de geleverde zonnepanelen in eigendom blijven van de gemeente, kunnen er onvoorziene situaties ontstaan met betrekking tot eigendom en waardevermeerdering van de woning. De gemeente zal zich hier op moeten voorbereiden en hier oplossingen voor moeten vinden.
- De salderingsregeling wordt vanaf 2025 waarschijnlijk afgebouwd. Dat betekent dat het terug-leveren van elektriciteit op het net niet per se meer geld oplevert. Dat maakt de voorbereiding op aanleg van buurtaccu's nog belangrijker.
- Voor het op de langere termijn leveren van energie moet de gemeente rekening houden met Wet Markt en Overheid en goedkeuring krijgen van de Autoriteit Consument en Markt (ACM.

Communicatie/Vervolgtraject/uitvoering

Tijdlijn

Wat	Wanneer
Aanstellen gemeentefunctionaris 'Zutphens Energiepact' en de raad daar schriftelijk over informeren	Nadat het initiatiefvoorstel door de raad is aangenomen
Initiatief nemen tot oprichten samenwerkingsverband op basis van een 'Zutphens Energiepact' De raad daar schriftelijk over informeren De raad kan wensen en bedenkingen kenbaar maken	Na de aanstelling van de gemeentefunctionaris 'Zutphens Energiepact'
Zutphens Energiepact (versie 1.0) vaststellen met partners Het pact ter inzage leggen aan de gemeenteraad	Juni 2023
Projectplan en financieringsvoorstel pilot 'Zon voor Allen' ter goedkeuring voorleggen aan de gemeenteraad	September 2023
Start met het leggen van zonnepanelen op daken van inwoners (uitvoering pilot 'Zon voor Allen') En de raad in een forum over de start en voortgang informeren	Maart 2024
Evaluatie van Energiepact en pilot 'Zon voor Allen' met raad, inwoners en partners En het evaluatierapport ter inzage leggen aan de gemeenteraad	September 2024
Het voortbestaan van het Zutphens Energiepact en de uitvoering van het 'Zon voor Allen'-plan met aanpassingen n.a.v. de evaluatie als structureel beleid opnemen bij de meerjarenbegroting 2025 – 2028	Mei 2024 (voorjaarnota)